

**S**

**sygn. akt: I C 547/21**

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2023 r.

#### **Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny**

w składzie: Przewodniczący: sędzia Juliusz Ciejek

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Kosowska

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2023 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. B.**

przeciwko **R. Bank (...) (Spółce Akcyjnej) w W. prowadzącemu w Polsce działalność za pośrednictwem oddziału: R. Bank (...) (Spółce Akcyjnej) Oddział w Polsce**

#### **o ustalenie i zapłatę lub zapłatę i ustalenie**

oddala powództwo o ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 14 kwietnia 2008 r.,

oddala powództwo o zapłatę kwoty 138.751 zł 89 gr i kwoty 1.350 zł,

zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 59.465 zł 97 gr (pięćdziesiąt dziewięć tysięcy czterysta sześćdziesiąt pięć złotych dziewięćdziesiąt siedem groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 31 października 2023 r. do dnia zapłaty,

ustala, że postanowienia zawarte w:

- § 2 ust. 1 zdanie drugie, § 6 ust. 6 zdanie drugie umowy o kredyt hipoteczny nr (...) zawartej w dniu 14 kwietnia 2008 r.,

- § 2 pkt 2, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 4 pkt 1, § 14 ust. 8 pkt 1, 2, i 3,

§ 15 ust. 3 pkt 3 lit b, § 15 ust. 3 pkt 7 lit b Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...),

stanowią niedozwolone postanowienia umowne i są bezskuteczne wobec powódki,

umarza postępowanie w zakresie żądania odsetek od dnia wytoczenia powództwa do dnia doręczenia pozwanemu pozwu,

w pozostałym zakresie powództwo oddala,

koszty procesu stron wzajemnie znosi.

**Sygn. akt I C 547/21**

## UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 22.05.2021 r. przeciwko R. Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce, B. B. wniosła o: ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 07.04.2008 r. zawartej pomiędzy powódką B. B. z (...) S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W., poprzednikiem prawnym pozwanego R. Bank (...) (Spółki Akcyjnej) Oddziału w Polsce z siedzibą w W.,

zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 138.751,89 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranego świadczenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17.03.2021 r. do dnia zapłaty oraz kwoty w wysokości 1.350 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranej prowizji wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 17.03.2021 r. do zapłaty,

ewentualnie,

zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty w wysokości 51.302,14 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, wskutek uznania poniższych zapisów umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 07.04.2008 r. oraz regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), za bezskuteczne wobec powódki, jako niedozwolone postanowienia umowne: § 2 ust. 1 zdanie drugie, § 6 ust. 6 zdanie drugie umowy kredytu oraz § 2 pkt 2, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 4 pkt 1, § 14 ust. 1, 2, 3, § 15 ust. 3 pkt 3 lit. b, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu.

Nadto wniosła o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, za czas od uprawomocnienia się orzeczenia, w którym je zasądzono do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu indeksowanego do (...), na sfinansowanie dowolnego celu konsumpcyjnego. Podniosła, że pozwany może dowolnie regulować kurs waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt złotówkowy powódki. Umowa nie precyzuje mechanizmu ustalania kursu waluty, a jedynie powołuje się na ustalenia własnej Tabeli obowiązującej w danym dniu w Banku. Procedura ustalania kursu waluty nie została określona w umowie kredytu, a tym samym nie jest znana kredytobiorcy, pozwala Bankowi na dowolne jej określenie, a tym samym na arbitralne sterowanie wysokością zobowiązania powódki. W ocenie powódki zawarte w regulaminie zapisy dotyczące sposobu ustalania salda kredytu w (...) oraz raty kredytu w PLN stanowią niedozwolone postanowienia umowne. Kwestionowane przez powódkę postanowienia nie zostały ustalone indywidualnie i kształtują one prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając jej interesy. Umowa kredytu jest nieważna ponieważ jej postanowienia są sprzeczne z ustawą tj. art. 353<sup>1</sup> k.c., art. 58 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego. Powódka jako podstawę prawną roszczenia o zapłatę stanowi przepis art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c.

(pozew k. 4-20)

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od strony powodowej na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, według norm przepisanych.

Wskazał, że łącząca strony umowa kredytu jest ważna i skuteczna. Postanowienia umowy nie są sprzeczne z prawem, z zasadami współżycia społecznego ani z naturą stosunku prawnego. W umowie wskazano kwotę jak i walutę udzielonego kredytu. Pozwany bank zawierając umowę kredytu oraz ją wykonując nie naruszył żadnego ze swoich obowiązków względem strony powodowej. Kwestionowane przez powódkę postanowienia umowne nie są abuzywne w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> k.c. Brak jest podstaw do stwierdzenia nieważności umowy. Pozwany zaprzeczył zawartym w pozwie twierdzeniom oraz zarzutom, w szczególności pozwany zaprzeczył, jakoby kształtował wysokość kursu kupna i sprzedaży w sposób dowolny i arbitralny. Zasady odnoszące się do stosowanych przy wykonywaniu umowy

kursów wymiany walut, odnoszą się do obiektywnych i sprawdzalnych czynników, wykluczając jednocześnie swobodę i dowolność.

Pozwany zakwestionował interes prawny powódki w powództwie o ustalenie. Pozwany podniósł zarzut przedawnienia oraz zarzut zatrzymania

(odpowiedź na pozew k. 93-113)

Powódka pismem z dnia 11.05.2022 r. dokonała modyfikacji powództwa w zakresie roszczenia ewentualnego w ten sposób, że:

- podtrzymała wniosek o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 51.302,14 zł z tą modyfikacją, że cofnęła wniosek o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa, a wniosła o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od powyższej kwoty od dnia doręczenia pozwanemu pozwu do dnia zapłaty,

- wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty w wysokości 7.966,90 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu pisma z dnia 11.05.2022 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania zapisów umowy o kredyt nr (...) z dnia 07.04.2008 r. oraz regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...), szczegółowo opisanych w pkt 3 lit 1-j pozwu za bezskuteczne wobec powódki, jako niedozwolone postanowienia umowne.

(pismo powódki – k. 213-215)

Powódka pismem z dnia 8 maja 2023 r. dokonała modyfikacji powództwa w zakresie roszczenie ewentualnego, w ten sposób, że:

- podtrzymała wniosek o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty w wysokości 59.269,04 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 51,302,14 zł liczonymi od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty oraz od kwoty 7.966,90 zł liczonymi od dnia doręczenia pozwanemu pisma z dnia 11.05.2022 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania wskutek uznania zapisów umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 07.04.2008 r. oraz regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...), szczegółowo opisanych w pkt 3 lit 1-j pozwu za bezskuteczne wobec powódki, jako niedozwolone postanowienia umowne.

- wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty w wysokości 196,93 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia doręczenia pozwanemu pisma z dnia 08.05.2023 r. do dnia zapłaty, wskutek uznania zapisów umowy o kredyt nr (...) z dnia 07.04.2008 r. oraz regulaminu kredytu hipotecznego udzielonego przez (...), szczegółowo opisanych w pkt 3 lit 1-j pozwu za bezskuteczne wobec powódki, jako niedozwolone postanowienia umowne,

-wniosła o ustalenie, że w umowie o kredyt nr (...) z dnia 07.04.2008 r. oraz regulaminie kredytu hipotecznego udzielonego przez (...) postanowienia zawarte w § 2 ust. 1 zdanie drugie, § 6 ust. 6 zdanie drugie umowy kredytu oraz § 2 pkt 2, § 2 pkt 12 § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 4 pkt 1, § 14 ust. 8 pkt 1,2,3, § 15 ust. 3 pkt 3 lit. b, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu, stanowią niedozwolone postanowienia umowne i są bezskuteczne wobec powódki.

### **Sąd ustalił, co następuje:**

W dniu 7 kwietnia 2008 r. powódka jako konsument zawarła z poprzednikiem prawnym pozwanego banku (...) S.A. Spółką Akcyjną Oddział w Polsce – umowę o kredyt hipoteczny nr (...). Jej celem było uzyskanie środków na refinansowanie wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek.

(dowód: umowa kredytu - k. 23-27 oraz k. 128-130, zeznania powódki– k.273v-274, okoliczność bezsporna)

Umowa została podpisana na podstawie wniosku o kredyt hipoteczny, w którym wnioskowaną kwotę kredytu powódka oznaczył w walucie polskiej (90 000 PLN) oraz wskazując jako walutę wnioskowanego kredytu walutę szwajcarską (...).

Powódka składając wniosek o kredyt podpisała oświadczenie dotyczące ryzyka kursowego związanego z zawarciem umowy kredytu w walucie obcej oraz że rezygnuje z zaciągnięcia kredytu w złotych. Ponadto, powódka podpisała oświadczenie, że została zapoznana przez pracownika banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej oraz, że jest świadoma ponoszenia ryzyka zmiany stopy procentowej, która ma wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z wnioskowanego kredytu oraz na wysokość rat spłaty kredytu.

(dowód: wniosek o kredyt hipoteczny k. 118-120, oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny indeksowany do waluty obcej – k. 122, oświadczenie wnioskodawcy związane z ubieganiem się o kredyt hipoteczny oprocentowany zmienną stopą procentową – k. 124)

Wniosek powódki o udzielenie kredytu został rozpatrzony pozytywnie.

(dowód: decyzja kredytowa – k. 126)

Zawierając umowę powódka podpisała oświadczenie, że:

- została zapoznana przez pracownika banku z kwestią ryzyka zmiany stopy procentowej oraz ryzyka kursowego w przypadku udzielenia kredytu indeksowanego do waluty obcej,
- będąc w pełni świadoma ryzyka kursowego, rezygnuje z możliwości zaciągnięcia kredytu w złotych i dokonuje wyboru zaciągnięcia kredytu indeksowanego do waluty obcej,
- potwierdziła, że znane są jej postanowienia umowy o kredyt hipoteczny oraz Regulaminu kredytu hipotecznego udzielanego przez poprzednika prawnego pozwanego w odniesieniu do kredytów indeksowanych do waluty obcej,
- została poinformowana, że aktualna wysokość kursów waluty obcej dostępna jest w placówkach banku,
- jest świadoma, że ponosi ryzyko zmiany stopy procentowej oraz ryzyko kursowe związane z wahaniami kursów waluty, do której indeksowany jest kredyt i ma ono wpływ na wysokość zobowiązania względem banku wynikającego z umowy oraz na wysokość rat spłaty kredytu,
- jest świadoma, że kredyt zostanie wypłacony w złotych na zasadach opisanych w regulaminie zaś saldo zadłużenia kredytu będzie wyrażone w walucie obcej, a ponadto, że raty kredytu wyrażone będą w walucie obcej i podlegają spłacie w złotych na zasadach opisanych w regulaminie.

(dowód: oświadczenie kredytobiorcy zw. z zaciągnięciem kredytu zabezpieczonego hipoteką - k. 137)

Zgodnie z umową Bank udzielił powódce kredytu w kwocie 90.000 zł (PLN) na dowolny cel konsumpcyjny (§ 2 ust. 1 i ust. 2 umowy).

W § 2 ust. 1 zdanie drugie umowy wskazano, że „Kredyt jest indeksowany do waluty obcej (...).”

Okres kredytowania ustalono na 240 miesięcy (§ 2 ust. 3 i § 6 ust. 4 umowy). Raty spłaty określono jako równe, miesięczne, obejmujące kapitał i odsetki (§ 6 ust. 1 i ust. 2 umowy).

Oprocentowanie kredytu ustalono jako zmienne i stanowiące sumę stałej marży 3,49 punktów procentowych oraz stopy referencyjnej LIBOR 3M (...). Na dzień sporządzenia umowy oprocentowanie wynosiło 6,38833 % w stosunku rocznym. Zasady naliczania odsetek, ustalania wysokości oprocentowania oraz zasady zmiany oprocentowania zostały określone w regulaminie (§ 3 umowy). Zgodnie z § 2 pkt 17 ppkt b) regulaminu LIBOR to stopa procentowa, według której banki gotowe są udzielać pożyczek w walutach wymienialnych innym bankom na londyńskim rynku bankowym,

przy czym indeks przy nazwie stopy oznacza okres jakiego dotyczy stopa. Stopa LIBOR ustalana jest w dniu robocze na podstawie stóp zgłaszanych przez uczestników fixingu organizowanego przez (...) Stowarzyszenie (...) ( (...)) i podawane jest ok. godz. 11 czasu londyńskiego przez serwis (...).

Raty kredytu oraz inne należności związane z kredytem miały być pobierane z rachunku wskazanego przez kredytobiorcę w pełnomocnictwie, stanowiącym załącznik do umowy. Kredytobiorca zobowiązany był na podstawie umowy do utrzymywania wystarczających środków na ww. rachunku uwzględniając możliwe wahania kursowe w przypadku indeksowanych do waluto obcych. (§ 6 ust. 6 umowy).

Wypłata kredytu zgodnie z umową miała odbyć się jednorazowo na podstawie pisemnej dyspozycji kredytobiorcy na rachunek bankowy w niej wskazany, po spełnieniu przez kredytobiorcę warunków uruchomienia kredytu (§ 5 ust 1 - 4 umowy). Szczegółowe zasady wypłaty kredytu zostały określone w „Regulaminie kredytu hipotecznego udzielanego przez (...), stanowiącego integralną część umowy (§ 1 ust. 2 umowy).

Zgodnie z treścią ww. regulaminu w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej:

kredyt indeksowany do waluty obcej został zdefiniowany jako kredyt, oprocentowany według stopy procentowej, opartej na stopie referencyjnej, dotyczącej waluty innej niż złote, którego wypłata oraz spłata odbywa się w złotych w oparciu o kurs waluty obcej do złotych, według Tabeli (§ 2 pkt 2 regulaminu),

kredyt był udzielany w złotych. Na wniosek wnioskodawcy Bank udziela kredytu indeksowanego do waluty obcej. W przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej wnioskodawca wnioskuje o kwotę kredytu wyrażoną w złotych, z zaznaczeniem iż wniosek dotyczy kredytu indeksowanego do waluty obcej (§ 4 ust. 1 regulaminu),

wypłata kredytu miała następować w złotych według kursu nie niższego niż **kurs kupna** zgodnie z Tabelą obowiązującą w momencie wypłaty środków z kredytu; w przypadku wypłaty kredytu w transzach stosuje się kurs nie niższy niż kurs kupna zgodnie z tabelą obowiązującą w momencie wypłaty poszczególnych transz (§ 7 ust. 4. zdanie pierwsze i drugie regulaminu),

saldo zadłużenia z tytułu kredytu miało być wyrażone w walucie obcej i obliczone według kursu stosowanego przy uruchomieniu kredytu; w przypadku wypłaty kredytu w transzach saldo zadłużenia z tytułu kredytu obliczane jest według kursów stosowanych przy wypłacie poszczególnych trans. Aktualne saldo zadłużenia w walucie kredytu kredytobiorca otrzymuje listownie na podstawie postanowień § 11 (§ 7 ust. 4 zdanie trzecie, czwarte i piąte regulaminu),

raty spłaty miały być wyrażone w walucie obcej i w dniu wymagalności raty kredytu pobierane z rachunku bankowego kredytobiorcy prowadzonego w PLN, według **kursu sprzedaży** zgodnie z Tabelą obowiązującą w Banku na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (§ 9 ust. 2 pkt 1 regulaminu),

jeśli dzień wymagalności raty kredytu przypada na dzień wolny od pracy, stosuje się kurs sprzedaży zgodnie z tabelą obowiązującą w banku na koniec ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu (§ 9 ust. 2 pkt 2 regulaminu),

wcześniejsza spłata dokonywana jest w oparciu o kurs sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w banku w momencie realizacji dyspozycji (§ 13 ust. 7 regulaminu),

Tabelę zdefiniowano jako Tabelę kursów walut obcych obowiązującą w Banku (§ 2 pkt 12 regulaminu),

bank na wniosek kredytobiorcy mógł wyrazić zgodę na zmianę waluty kredytu, z zastrzeżeniem postanowień ust. 2-4 (§ 14 ust. 1 regulaminu),

zmiana waluty kredytu w szczególności nie może być dokonana, jeśli saldo zadłużenia z tytułu kredytu wynosi mniej niż 10.000 zł (lub w przypadku kredytów w walucie obcej – równowartości 10.000 zł według kursu sprzedaży zgodnie z Tabelą obowiązującą w dniu złożenia dyspozycji zmiany waluty kredytu) (§ 14 ust. 4 pkt 1 regulaminu),

obliczanie kwoty kapitału po zmianie waluty kredytu następuje według następujących kursów:

w przypadku zmiany waluty kredytu z waluty obcej na złote – według kursu sprzedaży waluty obcej do złotych, zgodnie z Tabelą obowiązującą na 2 dni robocze przed dniem realizacji zmiany waluty kredytu,

w przypadku zmiany waluty kredytu ze złotych na walutę obcą – według kursu kupna waluty obcej do złotych, zgodnie z Tabelą obowiązującą na 2 dni robocze przed dniem realizacji zmiany waluty kredytu,

w przypadku zmiany waluty kredytu z waluty obcej na inną walutę obcą – według ilorazu sprzedaży dotychczasowej waluty kredytu do złotych oraz kursy kupna nowej waluty kredytu do złotych, zgodnie z Tabelą obowiązującą na 2 dni robocze przed dniem realizacji zmiany waluty kredytu (§ 14 ust. 8 pkt 1-3 regulaminu),

w przypadku prowizji od zmiany waluty kredytu, prowizja obliczana jest na podstawie kwoty kapitału kredytu będącej przedmiotem zmiany waluty kredytu, w przypadku kredytów indeksowanych do waluty obcej, wysokość prowizji obliczana jest w oparciu o kurs sprzedaży według Tabeli obowiązującej w dniu realizacji dyspozycji zmiany waluty kredytu (§ 15 ust. 3 pkt 3 lit. b regulaminu),

opłata związana z kosztami ustanowienia zabezpieczenia przejściowego obliczana jest w oparciu o kurs sprzedaży według Tabeli obowiązującej w dniu sporządzania umowy (§ 15 ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu),

bank zastrzegł sobie prawo do zmiany regulaminu; w przypadku zmiany Bank przesyła kredytobiorcy tekst zmian, a zmieniony regulamin zaczyna obowiązywać po upływie 14 dni od doręczenia tekstu zmian, chyba że kredytobiorcałoży w tym terminie pisemne wypowiedzenie umowy (§ 23 ust. 1 i 2 regulaminu).

Żadne postanowienie umowy ani regulaminu nie wskazywało, w jaki sposób Bank ustala kursy walut w ramach wskazanej (...).

Wszelkie zmiany umowy wymagały formy pisemnej pod rygorem nieważności za wyjątkiem zmian w Regulaminie, zmian w Taryfie, zmian oprocentowania oraz innych przypadków przewidzianych w umowie lub Regulaminie (§ 14 umowy). Kredytobiorca wszystkie informacje dotyczące zmiany stopy procentowej, wysokości rat spłaty oraz terminów spłaty miał otrzymywać w wyciągu bankowym dotyczącym kredytu (§ 6 ust. 7 umowy).

Od zadłużenia przeterminowanego Bank uprawniony jest do pobrania odsetek o charakterze zmiennym, które w dniu sporządzania umowy wynosiły 16% w stosunku rocznym (§ 8 ust. 1 umowy).

Kredyt został zabezpieczony hipoteką kaucyjną do kwoty 180.000,00 zł na prawie własności nieruchomości, położonej przy ul. (...) lok. 22 w N. (§ 7 ust. 1 umowy).

(dowód: umowa kredytu – k. 23-27 oraz k. 128-130, regulamin kredytu hipotecznego k. 28-36 oraz k. 131-135, wydruk księgi wieczystej KW (...) – k. 37-41)

Kredyt został wypłacony powódce zgodnie z złożoną dyspozycją wypłaty. Wypłata nastąpiła w dniu 24.04.2008 r. w kwocie 90.000 zł co stanowiło równowartość 43.814,81 CHF po kursie 2, (...).

(dowód: zaświadczenie – k. 42-53)

Powódka w okresie od dnia 23.05.2008 r. do 22.01.2021 r. uiściła na rzecz pozwanego wraz z prowizją uiszczoną w dniu 24.04.2008 r. łącznie kwotę 138.940,56 zł.

Różnica pomiędzy ustaloną sumą wpłat w okresie od 23.05.2008 r. do 22.01.2021 r., a kwotą która byłaby należna we wskazanym okresie przy przyjęciu, że z umowy usunięto by mechanizm indeksacji, a powódka byłby zobowiązany do spłaty kredytu w PLN według zasad określonych w umowie z oprocentowaniem stanowiącym sumę stałej marży w wysokości 3,49 p.p. i L. 3M dla (...), z uwzględnieniem wzrostu marży w okresie do czasu ustanowienia zabezpieczenia o których mowa w § 7 umowy, stosownie do zmian oprocentowania określonych w § 3 umowy i regulaminie, wynosi 59.465,83 zł. Powyższa różnica przy uwzględnieniu uiszczonych odsetek karnych wynosiłaby 59.465,97 zł.

(dowód: zaświadczenie – k. 42-53, opinia biegłego sądowego I. Ł. – k. 331-345)

Powódka pismem z dnia 05.03.2021 r. wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 128.751,89 zł tytułem nienależnie świadczenia z tytułu nieważnej umowy kredytu hipotecznego oraz kwoty 1.350 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranej prowizji. Pozwany nie uznał roszczeń powódki.

(dowód: wezwanie do zapłaty – k. 54-58, pismo pozwanego – k. 59-63)

### **Sąd zważył, co następuje:**

Roszczenie powódki o ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 14.04.2008 r. i zapłatę z tego tytułu kwoty 138.751,89 zł i 1.350 zł uznano za bezzasadne. W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie kwestionowane przez powódkę postanowienia umowne zawarte w § 2 ust. 1 zdanie drugie, § 6 ust. 6 zdanie drugie umowy oraz § 2 pkt 2, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 4 pkt 1, § 14 ust. 8 pkt 1, 2, 3, § 15 ust. 3 pkt 3 lit. b, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne i są bezskuteczne wobec powódki, jednak ich eliminacja pozwala na dalsze wykonywanie umowy. Wobec powyższego Sąd uznał za zasadne roszczenie powódki o zapłatę z tytułu zawarcia w umowie klauzul abuzywnych i o ustalenie bezskuteczności klauzul dotyczących indeksacji. Postępowanie zostało umorzone w zakresie żądania odsetek od dnia wytoczenia powództwa do dnia doręczenia pozwanemu pozwu. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu tj. częściowo w zakresie żądania odsetkowego oraz co do ustalenie bezskuteczności wobec powódki § 2 pkt 12 regulaminu.

Sąd dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o załączone do akt i niekwestionowane przez strony dokumenty i opinię biegłego sądowego oraz zeznania świadka i powódki nie stwierdzając podstaw do podważenia ich wiarygodności.

Przesłuchany w sprawie świadek A. S. nie uczestniczył przy zawieraniu umowy między stronami. Zeznał na temat ogólnych kwestii związanych z funkcjonowaniem kredytów, konstrukcji umów oraz procedur związanych z jej zawarciem (k. 278-282).

Powódka domagała się ustalenia nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 07.04.2008 r. i zapłatę z tego tytułu kwoty 138.751,89 zł i 1.350 zł. Tytułem żądania ewentualnego powódka żądała zapłaty kwoty 59.465,97 zł wskutek uznania zapisów umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 14.04.2008 r. oraz ustalenie, że postanowienia zawarte w § 2 ust. 1 zdanie drugie, § 6 ust. 6 zdanie drugie umowy kredytu oraz § 2 pkt 2, § 2 pkt 12 § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 4 pkt 1, § 14 ust. 8 pkt 1,2,3, § 15 ust. 3 pkt 3 lit. b, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu, stanowią niedozwolone postanowienia umowne i są bezskuteczne wobec powódki.

Wszystkie swoje roszczenia powódka wywodziła z faktu zawarcia w umowie niedozwolonych postanowień umownych dotyczących mechanizmu indeksacji kwoty kredytu do waluty szwajcarskiej i związanych z tym przeliczeń kwoty wypłaconej i spłacanej, które to kursy – według jej stanowiska - pozwany mógł kształtować dowolnie, wskazując, że skutkiem tego umowa naruszała interesy powódki jako konsumenta i była sprzeczna z dobrymi obyczajami.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że powódka wbrew twierdzeniom pozwanego miała interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy czy bezskuteczności poszczególnych jej postanowień na podstawie art. 189 k.p.c. Zgodnie z art. 189 k.p.c. można domagać się stwierdzenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli strona ma w tym interes prawny, rozumiany jako obiektywną potrzebę usunięcia wątpliwości lub

niepewności co do istnienia lub charakteru stosunku łączącego ją z inną stroną. Przyjmuje się również, że interesu w wytoczeniu powództwa o ustalenie nie ma, jeżeli swój cel strona może osiągnąć formułując dalej idące żądanie, które będzie czynić zadość jej potrzebom, np. w formie żądania zwrotu świadczeń spełnionych na podstawie nieistniejącego lub nieważnego stosunku prawnego.

W ocenie Sądu powódka ma interes prawny w wystąpieniu z żądaniem pozwu, a polega on na tym, że w istocie domaga się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia nawiązanego na podstawie umowy stosunku prawnego lub jego treści w przypadku wyeliminowania niektórych ich postanowień z uwagi na ich niedozwolony charakter. Zgodnie z art. 385<sup>1</sup> k.c. skutkiem eliminacji takich postanowień nie zawsze musi być upadek całej umowy, gdyż co do zasady powinna ona obowiązywać dalej w zmienionej treści. W przypadku umowy długoterminowej, jakim jest objęta pozwem umowa kredytu, żądanie zwrotu kwot wypłaconych lub wpłaconych może wynikać z różnych przyczyn, zatem samo rozstrzygnięcie o uwzględnieniu lub oddaleniu żądania zapłaty na tle takiej umowy nie zawsze wyeliminuje wątpliwości co do jej istnienia lub treści. Taką możliwość daje natomiast rozstrzygnięcie o żądaniu ustalenia nieważności lub nieistnienia stosunku prawnego, jakim jest umowa kredytu wskutek jej upadku spowodowanego następczym powołaniem się przez kredytobiorcę – konsumenta – na niedozwolony charakter niektórych jej zapisów, względnie ustalenie, że te zapisy nie są dla niego wiążące (są bezskuteczne).

Dla rozstrzygnięcia o żądaniach powódki w pierwszej kolejności rozważyć należy, jaki jest charakter podpisanej przez nią umowy i czy wskazywane przez powódkę postanowienia miały charakter niedozwolony.

Zasadnicze postanowienia umowy w ocenie Sądu spełniają przesłanki z art. 69 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia) i pozwalają na uznanie jej za umowę kredytu bankowego. Znane są bowiem strony umowy, kwota i waluta kredytu (90.000 PLN), cel, na jaki został udzielony (zakup lokalu mieszkalnego na rynku pierwotnym), zasady i termin jego spłaty (ratalnie), wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany (suma stałej marża i zmiennej stopy referencyjnej) oraz inne niezbędne warunki wynikające z art. 69 ust. 2 powołanej ustawy.

Oceny postanowień ww. umowy nie zmienia fakt, że kwota udzielonego kredytu miała być indeksowana kursem waluty obcej przez przeliczenie wysokości sumy kredytowej wypłaconej w walucie polskiej na walutę obcą, ustalenie rat spłaty w walucie obcej i następnie przeliczanie wartości konkretnych spłat dokonywanych w walucie polskiej na walutę obcą i odpowiednio do tego określanie wysokości pozostałego do spłaty zadłużenia w tej właśnie walucie ( (...)).

Art. 358<sup>1</sup> § 2 k.c. wprost przewiduje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądź miernika wartości. W orzecznictwie sądowym zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądź polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca (vide: wyroki SN w sprawie I CSK 4/07, I CSK 139/17, uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 339/06).

Z załącznika do umowy kredytu wynika, że powódka została jasno poinformowana o ryzykach zmian wynikających z możliwości zmiany oprocentowania i kursu waluty (w tym możliwości zmiany wysokości zobowiązania Banku i jej własnego), nie przystąpiła na propozycję kredytu w złotych polskich i wybrała kredyt indeksowany do waluty szwajcarskiej, na dowód czego podpisała stosowne oświadczenie (k. 122, 124, 137). Ponadto, powódka zeznała „Wiedziałam, że jeżeli wzrośnie kurs (...) to wzrośnie rata kredytu, ale mnie utwierdzono, że jeżeli wahania będą to niewielkie. Wiedziałam, że jeżeli wzrośnie kurs (...), to wzrośnie też wysokość całego zadłużenia.” (k.274)

Zważywszy, że wniosek kredytowy dotyczył kredytu w walucie polskiej, zaś postanowienia umowy i regulaminu (stanowiącego jej integralną część) wyraźnie wskazują, że Bank udziela kredytu w złotych polskich, a jego spłata następuje przez pobieranie należnych rat z rachunku prowadzonego również w tej walucie, nie ulega wątpliwości, że strony zamierzały zawrzeć umowę kredytu bankowego w tej właśnie walucie, która była jednocześnie walutą zobowiązania, jak i jego wykonania.



Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego i stanowią jej w pełni dopuszczalny oraz akceptowany przez ustawodawcę wariant, o czym świadczy nadto wyraźne wskazanie tego rodzaju kredytów (indeksowanych i denominowanych) w treści art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75b prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które to zmiany weszły w życie z dniem 26 sierpnia 2011 r.

Nadto umowa stron jest dopuszczalna w świetle treści art. 353<sup>1</sup> k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Istota zawartej przez strony umowy polegała na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powódkę określonej kwoty pieniędzy w walucie polskiej z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie jej równowartości wyrażonej przez odniesienie do miernika w postaci kursu waluty szwajcarskiej. Nie był zatem to w żadnej mierze kredyt udzielany w walucie obcej, niezależnie od tego, w jaki sposób, z jakich źródeł i w jakiej walucie pozwany pozyskiwał środki na wypłacenie powódce kwoty kredytu, a nadto jak księgował ten kredyt w swoich księgach rachunkowych po jego udzieleniu, skoro przedmiotem zobowiązań obu stron od początku była waluta polska.

Ryzyko zmiany kursu waluty obcej przyjętej jako miernik wartości świadczenia w walucie polskiej z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość zobowiązania kredytobiorcy w stosunku do pierwotnej kwoty wyrażonej w walucie wypłaty, a w przypadku obniżenia kursu - obniżając wysokość jego zadłużenia w tej walucie, a tym samym obniżając wysokość wierzytelności Banku z tytułu spłaty kapitału kredytu w stosunku do kwoty wypłaconej.

Trudno zatem uznać, aby konstrukcja umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej była sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego, skoro ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża co do zasady obie strony. Nie ma również przeszkód, by strony w umowie określiły sposób ustalania kursu dla uniknięcia wątpliwości na tym tle w toku wykonywania umowy. Zamieszczenie postanowień w tym zakresie samo w sobie nie narusza zatem przepisów prawa, zasad współżycia społecznego, ani nie jest sprzeczne z naturą zobowiązania kredytowego.

Ustalony w umowie z konsumentem sposób ustalania kursu waluty indeksacyjnej przyjmowanego do rozliczeń umowy może natomiast być przedmiotem oceny, czy nie stanowi postanowienia niedozwolonego. Zgodnie bowiem z art. 385<sup>1</sup> k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (vide wyrok SA w Warszawie z 14 czerwca 2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12 oraz wyrok SA w Poznaniu z 6 kwietnia 2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

W związku ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej ( (...)), zajęтым w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie (...) na tle wykładni dyrektywy(...) i podtrzymanym tam poglądem dotyczącym natury klauzul wymiany (indeksacyjnych), które wprowadzając do umów kredytowych ryzyko kursowe, określają faktycznie główny przedmiot umowy (pkt 44 powołanego wyroku), postanowienia w tym zakresie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 385<sup>(1)</sup>§

1 zd. drugie k.c.). W przypadku uznania ich za niedozwolone konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

W niniejszej sprawie nie było sporu między stronami, że powódka zawarła umowę jako konsument w rozumieniu art. 22<sup>1</sup> k.c. Okoliczność ta wynika z przedłożonych do akt sprawy dokumentów oraz celu udzielonego kredytu jakim było refinansowanie wcześniej zaciągniętych zobowiązań (kredytu i pożyczek).

Przechodząc do oceny postanowień wskazywanych przez powoda jako niedozwolone, wskazać trzeba, że były zawarte w regulaminie i dotyczyły: indeksacji kredytu do (...) (§ 2 ust 1 zdanie drugie umowy), utrzymywania środków na rachunku bankowym w kwocie uwzględniającej wahania kursowe (§ 6 ust. 6 zdanie drugie), definicji kredytu indeksowanego (§ 2 pkt 2 regulaminu), definicji Tabeli (§ 2 pkt 12 regulaminu), sposobu przeliczenia wypłaty kredytu (§ 7 ust. 4 regulaminu), zaliczania spłaty dokonywanej w PLN na zadłużenie w walucie obcej (§ 9 ust. 2 regulaminu), zasad obliczenia kwoty wcześniejszej spłaty (§ 13 ust. 7 regulaminu), zasad zmiany waluty kredytu (§ 14 ust. 4 pkt 1 i ust. 8 pkt 1-3 regulaminu), zasad obliczania prowizji (§ 15 ust. 3 lit. b i ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu).

Wskazane zapisy przewidywały, że wysokość zobowiązania stron będzie wielokrotnie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty indeksacyjnej. Kwota kredytu wypłaconego w PLN miała zostać przeliczona na (...) według kursu kupna tej waluty opublikowanej w bliżej nieokreślonej tabeli obowiązującej w Banku (§ 7 ust. 4 regulaminu). Następnie raty potrącane w PLN miały być przeliczane na (...) według kursu sprzedaży publikowanego w tak samo niezdefiniowanej tabeli (§ 9 ust. 2 pkt 1 i 2 regulaminu). Natomiast przeliczenie wcześniejszej spłaty miało odbyć się również według kursu sprzedaży zgodnie z ww. tabelą (§ 13 ust. 7 regulaminu).

Bezspornie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób ani w umowie, ani w regulaminie. W żaden bowiem sposób nie zdefiniowano, jak powstaje tabela zawierająca te kursy, co oznacza, że pozwany miał swobodę w zakresie ustalania kursu waluty indeksacyjnej.

W ocenie Sądu Okręgowego, zważywszy okoliczności zawarcia umowy, nie ulega wątpliwości, że umowa stron została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank. Powódka mogła wybrać rodzaj kredytu, który najbardziej mu odpowiadał, uzgodnić kwotę kredytu w walucie polskiej, natomiast nie uzgadniano z nią wszystkich pozostałych postanowień, w szczególności nie uzgadniano tego, czy może skorzystać z innego kursu waluty niż przyjmowany przez pozwanego. Oznacza to, że te pozostałe postanowienia, podobnie jak postanowienia regulaminu (stanowiącego wszak integralną część umowy), nie były uzgodnione indywidualnie z powódką w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 i 3 k.c.

Wskazany, przez pozwanego świadek A. S. nie uczestniczył w procesie zawarcia umowy będącej przedmiotem niniejszego sporu. W związku z tym nie miał wiedzy na temat tego jak dokładnie przebiegała procedura zastosowana wobec powódki. Świadek nie mógł potwierdzić, że powódkę poinformowano, że może negocjować każde postanowienie umowy i regulaminu. W tym zakresie zatem bez znaczenia jawi się kwestia tego, czy przed zawarciem umowy powódka otrzymała ofertę kredytu w PLN oraz regulamin, w którym wskazano na możliwość przewalutowania kredytu, skoro w żaden sposób nie zmienia to okoliczności, że ani nie wyjaśniono powódce, w jaki sposób Bank ustala kurs waluty przyjmowany do rozliczenia umowy, ani nie poinformowano o możliwości negocjacji tego kursu.

W tym stanie rzeczy nie ma podstaw do przyjęcia, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, wyznaczającego wysokość zobowiązania powódki względem pozwanego, zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie.

Z uwagi na to, że powódka wskazywała, że ww. postanowienia są niedozwolone, należało rozważyć, czy – skoro dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powódki jako konsumentki. Kwestionowane postanowienia przewidują indeksację kredytu kursem waluty obcej i odwołują się do tabeli, co do której wskazano jedynie, że chodzi o tabelę obowiązującą w banku, bez wskazania, w jaki konkretnie

sposób jest ona ustalana i jak ustalane są umieszczone tam kursy walut. To zaś nie pozwala na jednoznaczne określenie zakresu tych postanowień i konsekwencji płynących dla kredytobiorcy. Trudno uznać, aby tak sformułowane postanowienia były wystarczająco jednoznaczne. Podkreślenia wymaga, że kwestionowane postanowienia wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu w tej walucie po jego wypłacie w walucie polskiej oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN i wcześniejszej spłaty. Zważywszy, że sposób ustalania tych kursów nie został określony w umowie, oznacza to, że mogły być one wyznaczane jednostronnie przez Bank. Nie zmienia tego okoliczność, że w pewnym zakresie Bank mógł doznawać pewnych ograniczeń dotyczących wyznaczania kursu z uwagi na działania regulatora rynku, czy z uwagi na sytuację gospodarczą, gdyż nadal były to czynniki niezależne od kredytobiorcy, na które kredytobiorca nie miał żadnego wpływu. Na tle tak ukształtowanych postanowień dotyczących kursu waluty, która ma być miernikiem waloryzacji (przeliczania) zobowiązań wynikających z umowy kredytu bankowego utrwalony jest pogląd, że mają one charakter niedozwolony, gdyż są „nietransparentne, pozostawiają pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron” (vide uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 382/18 i przywołane tam orzecznictwo). Wysokość kredytu w walucie obcej, na którą ma być przeliczony po wypłacie w walucie polskiej, a następnie wysokość, w jakiej spłaty w walucie polskiej będą zaliczane na spłatę kredytu wyrażonego w walucie obcej, zależy bowiem wyłącznie od jednej ze stron umowy. Oznacza to, że po zawarciu umowy kredytobiorca (powódka) miał ograniczoną możliwość przewidzenia wysokości zadłużenia w (...) po wypłacie kredytu w PLN, skoro kursy wymiany określić miał Bank. Co więcej, uprawnienie do określania kursów wymiany dawało Bankowi możliwość wpływania na wysokość zobowiązania do spłaty w PLN w całym okresie wykonywania umowy. W sposób dowolny mógł kształtować wysokość zobowiązania powódki w walucie, w jakiej spłacała kredyt. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować podwyższeniem kursu sprzedaży przyjętego do rozliczenia spłat kredytu.

W ocenie Sądu przyznanie sobie przez pozwanego we wskazanych postanowieniach jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy prowadzi do wniosku, że były one sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powódki w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy (art. 385<sup>2</sup> k.p.c. – por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17). Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powódkę całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty indeksacyjnej i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania wysokości ich zadłużenia przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia spłaty kredytu. Nie ma zaś znaczenia, czy z możliwości tej Bank korzystał, ani to, czy w toku wykonywania umowy zmienił swoje zasady na bardziej transparentne. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy bowiem taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym zgodnie z art. 385<sup>2</sup> k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem (vide uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17). Skoro zatem dla oceny abuzywności zapisów umowy istotny jest stan z daty jej zawarcia, to bez znaczenia dla tej oceny pozostaje, w jaki sposób pozwany wykonywał lub wykonuje umowę, w szczególności to, w jaki sposób ustalał, czy też ustala swoje kursy, czy odpowiadały one kursom rynkowym, w jaki sposób pozyskiwał środki na prowadzenie akcji kredytowej i w jaki sposób księgował, czy też rozliczał te środki oraz środki pobrane od kredytobiorcy.

W świetle powyższych okoliczności w ocenie Sądu wskazane wyżej postanowienia umowy dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalane przez jedną ze stron umowy (Bank) nie zostały uzgodnione indywidualnie z powódką i kształtowały jej zobowiązania w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interesy, a zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> k.c. i w związku z tym nie wiążą powódki.

Wylimitowanie wskazanych zapisów i związanie stron umową w pozostałym zakresie, czyli przy zachowaniu postanowień dotyczących indeksacji kredytu oznaczałoby, że kwota kredytu wypłaconego powódce powinna zostać

przeliczona na walutę szwajcarską, a powódka w terminach płatności kolejnych rat powinna je spłacać w walucie polskiej, przy czym żadne postanowienie nie precyzowałoby kursu, według którego miałyby nastąpić takie rozliczenia. Nie ma przy tym możliwości zastosowania w miejsce wyeliminowanych postanowień żadnego innego kursu waluty.

Zgodnie z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy (...) dokonaną przez (...) w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie(...):

w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385<sup>1</sup> i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wyeliminowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następnie je zaakceptuje,

w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku (...)),

nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałoby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku (...)),

w przypadku ustalenia, że wyeliminowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjmując, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku (...)),

nawet jeżeli skutkiem wyeliminowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzyja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku (...)).

Wyraźnie wskazać przy tym trzeba, że ani prawo unijne, ani prawo polskie nie wymaga, aby w związku z zastrzeżeniem klauzuli abuzywnej konsument bezwzględnie uzyskał możliwość powołania się na nieważność całej umowy (vide wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie (...), J. P. i V. P. przeciwko SOS financ spol. sr.o., (...) -144, pkt 33).

Przenosząc powyższe uwagi na stan faktyczny niniejszej sprawy należy wskazać, że brak możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwala na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalałyby na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej np. przez odniesienie się do tej waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski lub innych kursów wskazywanych przez strony w umowie. Nie ma zwłaszcza możliwości sięgnięcia po przepis art. 358 § 2 k.c., który posługuje się takim właśnie kursem w przypadku możliwości spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie obcej. Po pierwsze, świadczenie obu stron było wyrażone w walucie polskiej (wyplata kredytu i jego spłata następowały bowiem w PLN, a (...) był tylko walutą indeksacyjną). Po drugie, wspomniany przepis nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie z dniem 24 stycznia 2009 r.), zaś uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy już od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Nawet gdyby uznać, że art. 358 § 2 k.c. mógłby być stosowany do skutków, które nastąpiły po dacie jego wejścia w życie, to nadal brak byłoby możliwości ustalenia kursu, według którego należałoby przeliczać zobowiązania stron sprzed tej daty, czyli przede wszystkim ustalić wysokości zadłużenia w (...) po wypłacie kredytu.

W ocenie Sądu brak określenia kursów wymiany i możliwości uzupełnienia umowy w tym zakresie skutkuje koniecznością wyeliminowania z umowy całego mechanizmu indeksacji, który - określony przy pomocy

niedozwolonych postanowień dotyczących kursu wymiany - jawi się w całości jako sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający interesy kredytobiorcy - konsumenta.

W konsekwencji, uznać należy za niedozwolone postanowienia zawarte § 2 ust. 1 zdanie drugie, § 6 ust. 6 zdanie drugie umowy oraz § 2 pkt 2, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 4 pkt 1, § 14 ust. 8 pkt 1, 2, 3, § 15 ust. 3 pkt 3 lit. b, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu.

W ocenie Sądu po wyeliminowaniu wskazanych postanowień umowa stron nadal może być wykonywana bez zmiany charakteru jej głównego przedmiotu. Głównym przedmiotem umowy kredytu jest bowiem zobowiązanie banku do udostępnienia kredytobiorcy na czas oznaczony kwoty środków pieniężnych na ustalony cel i zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (art. 69 pr. bank.).

***W przypadku umowy stron, po wyeliminowaniu z niej postanowień niedozwolonych, nadal znana jest kwota i waluta kredytu, cel kredytu, okres i termin spłaty rat i ich ilość, wysokość prowizji oraz oprocentowanie składające się ze stałej marży i zmiennej w postaci określonego w umowie wskaźnika. Skoro zachowana została odpłatność tej umowy (marża i zmienna) to umowa nie przekształciła się w nieodpłatną pożyczkę.*** Taka umowa w pełni odpowiada cechom umowy kredytu wskazanym w art. 69 pr. bank., jest zgodna z zasadą swobodnego kształtowania stosunków umownych i w żaden sposób nie narusza zasad współzycia społecznego. W ten sposób jednocześnie osiągnięty jest cel przepisów art. 385<sup>1</sup> k.c. i dyrektywy (...), wyłożony przez (...) i zakładający wyeliminowanie z umowy wyłącznie postanowień niedozwolonych z zachowaniem umowy, o ile nie zmienia to jej głównego charakteru w rozumieniu przepisów krajowych (czyli de facto art. 69 pr. bank.). Nie jest przy tym uzasadnione przyjęcie poglądu wyrażonego w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego w sprawie V CSK 382/18, że wyeliminowanie ryzyka kursowego (będące skutkiem eliminacji niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji i przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp, czy wariant umowy kredytu, co z kolei oznacza, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością). Uznanie postanowień umowy za niedozwolone, co do zasady ma prowadzić jedynie do ich usunięcia z umowy, a jej nieważność (bezskuteczność) powstaje tylko wówczas, gdy nie ma możliwości jej utrzymania. Ponadto przy ustalaniu treści umowy po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych nie powinno sięgać się do domniemanej woli (zamiaru) stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.). Ocena, czy umowa o taki kredyt może być utrzymana, wymaga zatem ustalenia, czy jej elementy konstrukcyjne po wyeliminowaniu postanowień niedozwolonych nadal mieszczą się w jej zasadniczym typie, pozwalającym na przyjęcie, że może być wykonywana jako umowa o kredyt bankowy.

Eliminacja postanowień dotyczących kursów wymiany nie zmienia zasadniczego charakteru umowy, której istotą jest umożliwienie powodowi skorzystania z kredytu udzielonego przez pozwanego, z obowiązkiem spłaty w określonym czasie, przy ustalonym oprocentowaniu. Podstawowym celem przepisów art. 385<sup>(1)</sup> i nast. k.c. oraz dyrektywy(...) jest wyłącznie niestosowanie postanowień niedozwolonych, a umowa powinna nadal obowiązywać bez jakichkolwiek innych zmian, o ile jest to prawnie możliwe (vide uzasadnienie wyroku SN z 14.07.2017 r., II CSK 803/16 i powołane tam orzecznictwo, w tym wyrok (...) sprawie (...) - pkt 33 oraz przywoływany wyżej wyrok (...) w sprawie (...)). Skoro umowa stron po takim zabiegu nadal spełnia wszelkie niezbędne cechy umowy kredytu, nie sposób uznać, aby była sprzeczna z prawem lub zasadami współzycia społecznego. Bez znaczenia jest przy tym, że oprocentowanie kredytu wyznaczone jest przy pomocy wskaźnika odnoszącego się do kursu waluty innej niż waluta kredytu. Strony mogą bowiem zastosować dowolny wskaźnik, byle jego istota nie sprzeciwiała się naturze umowy kredytowej, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Żaden przepis ustawy nie sprzeciwia się zastosowaniu wskaźnika LIBOR do ustalenia jednego z elementów stopy oprocentowania kredytu; nie sposób też w ocenie Sądu uznać, aby jego stosowanie było sprzeczne z naturą umowy kredytu bankowego lub jakimikolwiek zasadami współzycia społecznego.

Bez znaczenia jest przy tym, jakimi przesłankami kierował się Bank, przyjmując w swoim wzorze taki właśnie wskaźnik oraz to, że bez mechanizmu indeksacji do waluty obcej nie zawarłby umowy o takiej treści, gdyż – jak wskazywano wcześniej – nie są to okoliczności istotne dla ustalenia sankcji związanych z abuzywnością innych postanowień umowy.

Nie stoi to na przeszkodzie możliwości utrzymania umowy. Przykładem podobnego rozwiązania są regulacje dotyczące kredytu konsumenckiego. W art. 45 ust 1 ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r. (Dz.U. Nr 126, poz. 715 z późniejszymi zmianami) wskazano, że między innymi w przypadku naruszenia obowiązków informacyjnych przez kredytodawcę, konsument, po złożeniu kredytodawcy pisemnego oświadczenia, zwraca kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy w terminie i w sposób ustalony w umowie.

Komentowany przepis wprowadza jedno z najbardziej charakterystycznych rozwiązań w regulacji kredytu konsumenckiego – określane jako sankcja kredytu darmowego (gratisowego). Z perspektywy ekonomicznej rozwiązanie to w radykalny sposób zmienia więc rozkład ekonomicznej relacji związanej z umową kredytu, czyniąc z niej de facto stosunek nieodpłatny. Jest to więc swoisty oksymoron prawniczy, albowiem nieodpłatny kredyt nie spełnia już ustawowych warunków umowy kredytu do których należy odpłatność. Jest to już z mocy działania samej ustawy pożyczka, która może być nieodpłatna, a nie kredyt. Nie istnieje coś takiego jak nieodpłatna sprzedaż bo jest to darowizna albo w najlepszym stopniu zamiana.

Ta swoista sankcja cywilna wynika jednak z ustawy, jest przeto zgodna z prawem. Natomiast w przypadku zastosowania przepisów k.c. w sprawie klauzul abuzywnych ingerencja w umowę z woli ustawodawcy następuje na podstawie decyzji sądu indywidualizującego każdy przypadek.

***Należy tu zwrócić uwagę na korelację zachodzącą pomiędzy art. 58 § 3 k.c. a art. 385<sup>1</sup> k.c. Zgodnie z pierwszym z nich jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałej części, chyba że z okoliczności sprawy wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Art. 385<sup>1</sup> k.c. pozwala na uwolnienie konsumenta ze związania postanowieniami, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszającymi jego interes bez warunku „chyba że z okoliczności sprawy wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana”. Jest to więc przepis szczególny w stosunku do art. 58 § 3 k.c. z uwagi na ochronę interesów konsumenta, jako strony słabszej. Gdyby wolą ustawodawcy zamiast eliminacyjnego charakteru normy z art. 385<sup>1</sup> k.c. byłoby unieważnienie całej umowy przepis ten byłby niepotrzebny z uwagi na treść art. 58 § 3 k.c.***

W ocenie Sądu same klauzule indeksacyjne nie zmieniają istoty umowy kredytu w jej podstawowym zakresie. Można sobie wyobrazić umowę ich nie zawierającą, jako spełniającą wszelkie wymogi umowy kredytu. Mogą być elementem dodatkowym takiej umowy, ale nie muszą. Ich usunięcie zmienia treść umowy ale w omawianej konstrukcji nie wpływa na jej zasadniczą istotę, jaką jest udzielenie kredytu w PLN. Tak jak zastosowanie odsetek maksymalnych zamiast przewyższających je w umownych zmienia treść umowy, ale nie jej istotę wyrażającą się w prawie do pobierania oprocentowania.

Przykładem podobnego rozwiązania są właśnie przepisy dotyczące odsetek maksymalnych przewidujących stosowanie ich nawet gdy strony umownie wprowadziły odsetki wyższe (art. 481 § 2<sup>3</sup> k.c.). Pomimo, że umowne odsetki przekraczają odsetki maksymalne i stanowią mogą główne świadczenie pożyczkobiorcy, ustawa wprost ingeruje w to świadczenie i nikomu nie przychodzi do głowy by podważać ważność całej umowy. Przecież pożyczkodawca, zastrzegając wyższe odsetki niż maksymalne, nie zawsze robił to z chęci nieuczciwego zysku. Czasem, z uwagi na wysokie ryzyko kontraktu, w odsetkach próbował „zmieścić” np. koszty ubezpieczenia kredytu. Wobec brzmienia przepisu nie ma to jednak znaczenia. Należą mu się jedynie odsetki maksymalne, a umowa nadal obowiązuje. Ingerencja ustawodawcy lub sądu nie prowadzi do unieważnienia całej umowy.

*W ocenie Sądu wymaga wyraźnego podkreślenia, że waloryzacja zawarta w umowie z 2008 r. poprzez zabieg indeksacji, nie była świadczeniem. Nie istniały wówczas jeszcze normatywne typy umowy o kredyt indeksowany bądź denominowany, które w późniejszym czasie stworzyły wyraźny – przewidziany prawem podtyp umowy kredytowej. Na ów czas był to jednak zabieg mający na celu odzwierciedlenie i zagwarantowanie ekonomicznych realiów umowy właśnie po to aby „rzeczy były stałe”. Ekscesem, który wdarł się w działanie tego mechanizmu był nieadekwatny i nieprzewidywalny wzrost kursu (...). Tak więc świadczeniami w rozumieniu ówczesnego prawa bankowego było po stronie banku udostępnienie umówionej kwoty kredytu, a po stronie kredytobiorcy obowiązek jego zwrotu w ratach wraz ze stałą marżą i zmiennym wskaźnikiem (...), które było ceną za udzielony pieniądz. Oczywiście indeksacja odnosiła się do głównego świadczenia kredytobiorcy. Podobnie odnosi się do niego jednak np. ubezpieczenie kredytu, i różne inne środki jego zabezpieczenia. Powiększają one często w istotny sposób cenę kredytu i wpływają na ratę – a więc główne świadczenie. Nie oznacza to jednak, że eliminacja któregoś z abuzywnych zabezpieczeń musi prowadzić do unieważnienia całej umowy. Istotą przepisów o klauzulach abuzywnych jest dążenie do przywrócenia równowagi stron i skłonienie profesjonalistów do nienadużywania ich pozycji. Celem przewidzianych w nich sankcji jest pominięcie nieuczciwych regulacji, a wskazywana przez (...) możliwość unieważnienia umowy pozostawiała ocenie sądu krajowego konkretną umowę i możliwość jej dalszego wykonywania.*

Jak już podkreślono, mimo, że umowa zawiera klauzule abuzywne, to po ich wyeliminowaniu umowa w dalszym ciągu nadaje się do wykonania, bo zachowane są elementy zasadnicze dla niej istotne. Z uwagi na sposób określenia oprocentowania wyrażonego w walucie (...), to jest marża i LIBOR 3 miesięczny (...), zachowany jest element odpłatności umowy kredytu, a ustalone raty stałe w PLN dają się wyodrębnić. Eliminacyjny skutek pominięcia klauzul abuzywnych, przy zastosowanych zapisach umownych w dalszym ciągu pozwala wykonywać umowę. W związku z powyższym fakt, iż umowa zawiera klauzule niedozwolone nie powoduje, że umowa jest nieważna i nie może być w dalszym ciągu wykonywana.

W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że umowa stron jest ważna i skuteczna, natomiast bezskuteczne i niewiążące powódkę są postanowienia zawarte w umowie dotyczące indeksacji do waluty szwajcarskiej.

Wobec powyższego Sąd z uwagi na brak przesłanek art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 prawa bankowego oddalił powództwo o ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr (...) z dnia 14.04.2008 r., o czym orzekł **w punkcie I sentencji wyroku**. W konsekwencji, wobec braku przesłanek z art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. oddaleniu podlegało również roszczenie o zapłatę kwot 138.751,89 zł i 1.350 zł sformułowane na podstawie nieważności umowy o czym Sąd orzekł **w punkcie II sentencji wyroku**.

Ponadto, Sąd ustalił, że postanowieni zawarte w § 2 ust. 1 zdanie drugie, § 6 ust. 6 zdanie drugie umowy oraz § 2 pkt 2, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2 pkt 1 i 2, § 13 ust. 7, § 14 ust. 4 pkt 1, § 14 ust. 8 pkt 1, 2, 3, § 15 ust. 3 pkt 3 lit. b, § 15 ust. 3 pkt 7 lit. b regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne i są bezskuteczne wobec, o czym orzekł jak **w punkcie IV sentencji wyroku** na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. art. 385<sup>1</sup> k.c. Sąd oddalił powództwo o ustalenie, że postanowienie zawarte w § 2 pkt 12 regulaminu stanowi niedozwolone postanowienie umowne i jest bezskuteczne wobec powódki wobec niespełnienia przesłanek z art. 189 k.p.c. w zw. z art. 385<sup>1</sup> k.c., o czym orzekł jak **w punkcie VI sentencji wyroku**. Powyższe postanowienie wyłącznie definiuje pojęcie Tabeli użyte na potrzeby umowy kredytu i regulaminu – stanowi ono formalną część umowy i nie narusza samo w sobie w żaden sposób interesów powódki. Bank dla swoich potrzeb może bowiem stworzyć tabelę kursową. Dla oceny danej regulacji istotnie jest jednak to w jaki sposób i do czego będzie się nią posługiwał.

Przeprowadzona w niniejszej sprawie analiza doprowadziła do wniosku, że umowa zawiera postanowienia abuzywne wobec czego zasadne jest żądanie ewentualne zgłoszone przez powódkę. Z uwagi na kwestionowanie przez pozwanego wysokości żądanej przez powódkę kwoty jak i skomplikowany charakter wyliczenia związanego z ustaleniem

wysokości przysługującego powódce roszczenia za okres od dnia 23.05.2008 r. do 22.01.2021 r. konieczne stało się dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości. Opinia została sporządzona przez biegłą sądową I. L.. W ocenie Sądu przedmiotowa opinia jest jasna, pełna oraz koresponduje z zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a wnioski w niej zawarte są logiczne oraz zgodne z doświadczeniem życiowym. Powódka w okresie od dnia 23.05.2008 r. do 22.01.2021 r. uiściła na rzecz pozwanego wraz z prowizją uiszczoną w dniu 24.04.2008 r. łącznie kwotę 138.940,56 zł. Różnica pomiędzy ustaloną sumą wpłat w okresie od 23.05.2008 r. do 22.01.2021 r., a kwotą która byłaby należna we wskazanym okresie przy przyjęciu, że z umowy usunięto by mechanizm indeksacji, a powódka byłby zobowiązany do spłaty kredytu w PLN według zasad określonych w umowie z oprocentowaniem stanowiącym sumę stałej marży w wysokości 3,49 p.p. i L. 3M dla (...), z uwzględnieniem wzrostu marży w okresie do czasu ustanowienia zabezpieczenia o których mowa w § 7 umowy, stosownie do zmian oprocentowania określonych w § 3 umowy i regulaminie, wynosi 59.465,83 zł. Powyższa różnica przy uwzględnieniu uiszczonych odsetek karnych wynosiłaby 59.465,97 zł. W związku z powyższym, powódka w okresie od 23.05.2008 r. do 22.01.2021 r., świadczyła nienależnie na rzecz pozwanego kwotę 59.465,97 zł z uwagi na usunięcie mechanizmu indeksacji.

Z uwagi na powyższe w oparciu o art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 59.465,97 zł o czym orzekł jak **w punkcie III sentencji wyroku.**

Bezzasadne jest powoływanie się na przez Bank na brak obowiązku zwrotu świadczenia z uwagi na przepisy art. 411 k.c., gdyż w pkt. 1 tej regulacji wyraźnie wskazano, że nie dotyczy on sytuacji, w której zwrot ma dotyczyć świadczenia spełnionego m.in. w wykonaniu nieważnej czynności prawnej. Powódka dokonywała spłaty rat kredytu na podstawie abuzywnych postanowień. Eliminacja z umowy niedozwolonych postanowień skutkuje tym, że świadczenia na ich podstawie spełnione stanowią nienależne świadczenie.

Strona powodowa spłacając kredyt nie spełniała również świadczeń z tytułu umowy przed nadejściem terminu ich wymagalności (art. 411 pkt 4 k.c.), skoro z uwagi na abuzywność postanowień umownych nie była zobowiązana do spłat w takiej wysokości.

Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę nie zasługuje na podzielenie. Pobranie środków z rachunku bankowego powódki przez Bank następowało w wyniku zastosowania w umowie niedozwolonych postanowień umownych, dlatego nie można tego określić jako świadczenia okresowego. Zastosowanie zatem znajdzie co do zasady w niniejszej sprawie dziesięcioletni termin przedawnienia, albowiem roszczenie powódki powstało przed zmianą przepisów wprowadzonych ustawą z 13 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 poz. 1104). Zgodnie bowiem z art. 5 ust. 3 ww. ustawy do przysługujących konsumentowi roszczeń powstałych przed dniem wejścia jej w życie i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych, których terminy przedawnienia są określone w art. 118 i art. 125 § 1 kodeksu cywilnego, stosuje się jego przepisy w brzmieniu dotychczasowym. Skoro zatem powódka dochodzi roszczenia z tytułu pobranych środków w okresie 23.05.2008 r. do 22.01.2021 r. to w dacie wejścia w życie zmienianych przepisów – 9 lipca 2018 r. – dziesięcioletni termin przedawnienia nie upłynął, a zatem ma on zastosowanie w dalszym ciągu w zakresie roszczeń powoda z tytułu zapłaty. Należy odwołać się też do wyroków (...) z dnia 22.04.2021 r. w sprawie(...) i z dnia 10.06.2021 r. w sprawie (...) oraz w połączonych sprawach od (...) uznając w tej mierze zarzut za bezskuteczny. Zgodnie z wyrokami (...), przepisy dyrektywy (...) w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich sprzeciwiają się przedawnieniu roszczeń konsumenckich, mających na celu stwierdzenie, że dane postanowienia umowne mają charakter nieuczciwy, jednak nie sprzeciwiają się przedawnieniu roszczeń restytucyjnych będących następstwem takiego stwierdzenia. Co więcej, bieg terminu przedawnienia takich roszczeń nie może się skończyć przed datą powzięcia przez konsumenta wiedzy o niedozwolonym charakterze takiego postanowienia, względnie przed dniem, w którym przy zachowaniu przeciętnej staranności wiedzę taką mógł obiektywnie rzecz biorąc powziąć. „Należy zauważyć, że termin przedawnienia może być zgodny z zasadą skuteczności tylko wtedy, gdy konsument miał możliwość poznania swoich praw przed rozpoczęciem biegu lub upływem tego terminu.” (teza 46 do wyroku (...)(...)).



Nie oznacza to jednak, że zdarzenie to nie może nastąpić później to jest pomiędzy dowiedzeniem się o wadach umowy np. od adwokata, a momentem złożenia pozwu w sądzie.

Wskazano tam również, że zasadę skuteczności ochrony praw konsumentów „...należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie krajowemu uregulowaniu przewidującemu, że wytoczone przez konsumenta powództwo o zwrot kwot nienależnie wypłaconych na podstawie nieuczciwych warunków umownych w rozumieniu dyrektywy (...) lub warunków sprzecznych z wymogami dyrektywy (...) podlega trzyletniemu terminowi przedawnienia rozpoczynającemu bieg w dniu, w którym nastąpiło bezpodstawne wzbogacenie.” (teza 66 do wyroku (...) z dnia 22.04.2021 r. w sprawie w sprawie (...)). Podnoszono jednak, że z uwagi na tak krótki okres przedawnienia w prawie krajowym – 3 lata, nie można tego uznać za czas możliwy na podjęcie stosownej reakcji przez konsumenta. Podobnie wcześniej omawiany wyrok (...) dotyczy 5 letniego okresu przedawnienia liczonego w prawie francuskim od dnia zawarcia umowy. W prawie polskim okres przedawnienia tego typu roszczeń wynosił 10 lat tak więc jest w ocenie Sądu dostatecznym na pozyskanie stosownej wiedzy i podjęcie kroków procesowych przez konsumenta.

Podobne stanowisko do wyroku (...), w dniu 7 maja 2021 r. zajął polski Sąd Najwyższy. Sąd uznał, iż rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia rozpoczyna się w momencie zakwestionowania umowy frankowej - złożenia reklamacji, wystosowanie wezwania do zapłaty, złożenia pozwu w Sądzie.

Pozwany podniósł zarzut zatrzymania jednak został on zgłoszony na wypadek ustalenie przez Sąd nieważności umowy kredytu. Sąd oddalił powództwo w zakresie ustalenia nieważności umowy kredytu, a tym samym bezprzedmiotowe stało się rozważanie zarzutu zatrzymania.

Powódka żądała zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie od żądanej kwoty liczonymi w następujący sposób: od kwoty 51.302,14 zł od dnia doręczenia pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, od kwoty 7.966,90 zł od dnia doręczenia pozwanemu pisma z dnia 11.05.2022 r. do dnia zapłaty i to żądanie zostało uwzględnione jedynie w części – co do zasądzenia odsetek za opóźnienie jednakże od innej daty początkowej. Żądanie powoda zostało uznane przez Sąd za zasadne od dnia 31.10.2023 r. tj. od dnia wydania wyroku. Z uwagi na skomplikowany charakter sprawy, konieczność pouczenia powódki przez Sąd o skutkach uznania umowy za nieważną, mnogość zarzutów oraz rozbieżność orzecznictwa pozwany dopiero po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego pozwany miał dostateczną wiedzę, która pozwalała mu na ocenę zasadności roszczeń powódki.

Należy tu podkreślić, iż rozwiązanie to nie statuuje powódki jako konsumenta w sytuacji gorszej niż innych uczestników obrotu. Jest ono właśnie konsekwencją wynikającą z uprzywilejowania jej pozycji, w wyniku której jednostronnym oświadczeniem może spowodować rozerwanie węzła prawnego albo też utrzymanie zobowiązania.

W związku z tym, Sąd na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądził odsetki za opóźnienie od kwot 59.465,97 zł od dnia 31.10.2023 r. do dnia zapłaty, o czym orzekł w **punkcie III sentencji wyroku**, zaś w pozostałym zakresie żądanie o zasądzenie odsetek oddalił, o czym orzekł w **punkcie VI sentencji wyroku**.

Pismem z dnia 11.05.2022 r. powódka cofnęła powództwo w zakresie żądania odsetek od dnia wytoczenia powództwa do dnia doręczenia pozwanemu pozwu (k. 213-215). W ocenie Sądu czynność powódki nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, z prawem ani nie zmierza do obejścia prawa, a więc dopuszczalna. Wobec skutecznego cofnięcia powództwa przez powódkę, Sąd na podstawie art. 355 w zw. z art. 203 § 1 k.p.c. umorzył postępowania w zakresie żądania odsetek od dnia wytoczenia powództwa do dnia doręczenia pozwanemu pozwu, o czym orzekł jak w **punkcie V sentencji wyroku**.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. poprzez ich wzajemne zniesienie.

Z orzecznictwa wynika, że stosownie do przepisu art. 100 k.p.c. podstawy do wzajemnego zniesienia kosztów procesu zachodzą jedynie wówczas, gdy żądanie zostało uwzględnione w około połowie, przy mniej więcej równiej wysokości kosztów procesu poniesionych przez każdą ze stron. Realny wynik wzajemnego zniesienia kosztów procesu nie może

być bowiem inny niż wynik ich rozdzielania w takim stosunku, w jakim każda ze stron procesu przegrała (SN z 10.5.1985 r., II CZ 56/85, L.).

W ocenie Sądu tego typu okoliczności zachodzą w niniejszej sprawie. Rozstrzygając o kosztach Sąd miał na uwadze, że oddalił dwa z czterech zasadniczych żądań sformułowanych przez powódkę w pozwie (żądanie główne), a dwa pozostałe uwzględnił niemalże w całości (żądanie ewentualne o ustalenie i zapłatę). Sąd umorzył postępowanie w części dotyczącej żądania odsetek od dnia wytoczenia powództwa do dnia doręczenia pozwanemu pozwu. Powódka poniosła koszt opłaty sądowej od pozwu (1.000 zł) oraz wynagrodzenia biegłego sądowego (1.781,45 zł). Obie strony reprezentowane były przez profesjonalnych pełnomocników i poniosły z tego tytułu koszty ich zastępstwa oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw.

Z tego względu zważywszy na wynik procesu, jak i wysokość kosztów poniesionych przez obie strony, Sąd uznał za zasadne ich wzajemne zniesienie, o czym orzekł jak w **punkcie VII sentencji wyroku**.